

Razumkova, 2017. – 94 s. – Rezhym dostupu: http://razumkov.org.ua/images/Material_Conference/2017_04_12_ident/2017-Identi-3.pdf.

13. Pro porjadok atestacii' osib, jaki pretendujut' na vstup na derzhavnu sluzhbu, shhodo vil'nogo volodinnja derzhavnoju movoju: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 26 kvit. 2017 r. №301 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249955971>.

14. Stanovyshhe ukrai'ns'koi' movy v Ukrai'ni u 2016 roci. Analychnyj ogljad [Elektronnyj resurs] / Ruh «Prostir svobody». – 2016. – Rezhym dostupu: <http://dobrovol.org/files/2016/Stan-movny-povnyj-08112016.doc>.

Ozminska I., senior lecturer, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraine, Ivano-Frankivsk), gileya.org.ua@gmail.com

Ways of language policy modernization in Ukraine

The article discusses the issues of improving the language policy of Ukraine. The main shortcomings and successes of the current language policy have been analyzed and the steps to building up effective strategies in the state language policy have been suggested.

Keywords: language policy, a state language, the language of minorities, language law.

* * *

УДК 378.015.31

Петриченко Н. С.,
аспірантка, Інститут вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України
(Україна, Київ), petrychenko_natalia@ukr.net

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ПЛЮРИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Розглядаються та аналізуються погляди різних авторів щодо питання аксіологічного підходу сучасної вищої освіти. Також з'ясовується специфіка плюрилінгвальної освіти для формування системи цінностей у студентів, теоретично обґрунтовується плюрилінгвальна компетентність як одна із важливих якостей формування цінностей, виокремлюються основні завдання та цілі плюрилінгвальної освіти.

Ключові слова: аксіологія, аксіологічний підхід, система цінностей, цінності, плюрилінгвальна освіта, плюрилінгвальна компетентність.

Сучасний світ, який характеризується глобальними інтеграційними процесами, що об'єктивно впливають на розвиток всіх сфер суспільного життя, вимагає переосмислення феномену освіти—її покликання і призначення з урахуванням специфіки загально цивілізаційного контексту її функціонування. Особливо актуально постає питання реформування освіти в світлі поняття «суспільство знань» («knowledge society»), яке вимагає від кожної людини світу, у зв'язку з ускладнення і постійною зміною життєвих завдань, навчатися протягом життя. Концепція «Навчання вчитися» стає імперативом сьогодення та формує модель нової вищої освіти, яка повинна відповідати потребам суспільства і запитам особистості, суттєвим змінам у науці, а також виходом університетської освіти за межі національної держави, формуванням глобального освітнього простору. З початком ХХІ століття освіта постала перед рядом історичних викликів: серед них: необхідність забезпечити високу функціональність людини в умовах, коли зміна ідей, знань і технологій відбувається набагато швидше, ніж зміна поколінь людей; також варто віднайти раціональні схеми співвідношення між лавиноподібним розвитком знань, високих технологій і людською здатністю їх творчо засвоїти; забезпечення оптимального балансу між локальним та глобальним з тим, щоб людина,

формуючись як патріот своєї країни, усвідомлювала реалії глобалізованого світу, була здатною жити і діяти в цьому світі, нести частку відповідальності за нього, бути, по суті, не тільки громадянином країни, а й громадянином світу; формування на загальносуспільному й індивідуальному рівнях розуміння людини як найвищої цінності, права кожного стати і залишатися самим собою відповідно до своїх природних здібностей, що лише й зможе забезпечити високий демократизм суспільства; вироблення у людини здатність до свідомого й ефективного функціонування в умовах небувалого ускладнення відносин у глобалізованому, інформаційному суспільстві, зрослої комунікативності життя та інформаційної насиченості середовища життєдіяльності; мінімізація асиметрії між матеріальністю і духовністю, культивування у кожної особистості піднесеної думки та духу відповідно до національних традицій та переконань формування конструктивізму як основи життєвої позиції, утвердження культури толерантності [3].

На нашу думку, виникнення плюрилінгвізму в системі освіти і стало відповіддю на запиту сучасного суспільства, тому актуальним постає питання аналізу аксіологічного підходу плюрилінгвальної освіти.

Незважаючи на достатню кількість наукових публікацій з питань аксіології та формування цінностей у студентів, проте питання важливості аксіологічного підходу плюрилінгвальної освіти як складової формування цінностей майже не розглядається у наукових працях, що і зумовило мету даної статті, а саме з'ясувати специфіку плюрилінгвальної освіти для формування цінностей у студентів та теоретично обґрунтувати аксіологічний підхід плюрилінгвальної освіти.

Процес освіти дає можливість формування у студентів системи особистісних і соціально-значущих цінностей, тому у теперішній час стає актуальним аксіологічний підхід у системі освіти, який ґрунтується на гуманістичних принципах. У системі освіти сьогодення відбуваються фундаментальні зміни, у процесі яких все більшу роль відіграє особистість студента, його індивідуальність і гуманістичний підхід до процесу навчання. Особистість постає в центрі освітнього процесу, який передбачає задоволення її потреб у пізнанні, забезпечення умов її саморозвитку і подальшої реалізації. Категорії та терміни сфери аксіології сьогодні тісно пов'язані з вивченням іноземних мов, адже мова розуміється не лише як атрибут і унікальне «знаряддя» людини, «дім буття» людини, а як сплетіння багатьох модусів людини в її постійному діалозі з оточуючим світом та самою собою в процесі пізнання цього світу протягом цілого життя, при цьому цінності постають як фундаментальні характеристики юніверсу буття людини і суспільства.

Хоча поняття «цінність», «система цінностей» виникли ще в стародавні часи, але тільки в другій половині ХІХ століття термін отримав наукове обґрунтування, а поняття «аксіологія» було введено французьким філософом П. Лапі для відокремлення галузі філософії, яка досліджує ціннісну проблематику: розглядає природу цінностей, їх місце в реальності, окреслює структуру ціннісного світу, тобто зв'язки різноманітних цінностей між собою, їх обумовленість соціальними і культурними факторами та структурою

особистості. Аксиологія як загальна теорія цінностей є основою і методом не тільки філософських побудов, вона являє собою пояснювальний принцип організації будь-якої світоглядної системи, концепцію розгляду найзагальніших і найсуттєвіших питань щодо місця і сутності людини у бутті, що сягають проблем мети, призначення і сенсу людського існування. У той же час аксиологія вважається одним з наймолодших розділів філософії, який характеризується парадоксальною особливістю: виражаючи ціннісне відношення до того в світі, що пізнається, аксиологія осмислює і робить ціннісне відношення предметом свого пізнання.

Аксиологічний підхід сформувався як системний і методологічний також у рамках педагогічної аксиології, що дозволив розглядати образи культури, культурний досвід як цінності, а також визначати їх значущість як засобів досягнення педагогічної мети. Визначення поняття «аксиологічний підхід» відбувалося з урахуванням провідних ідей науковців у галузі педагогічної аксиології (Н. Асташова, І. Бех, О. Вишневський, О. Сухомлинська, В. Сластьонін, Є. Ямбруг та ін.). Так, учені визначають аксиологічний підхід як філософсько-педагогічну стратегію, яка визначає перспективи подальшого вдосконалення системи освіти, а також шляхи розвитку педагогічної майстерності та використання педагогічних ресурсів для розвитку особистості [1, с. 8–13], як своєрідний «міст» між теорією і практикою; з одного боку, він надає можливість вивчати різні явища і події з погляду закладених у них можливостей щодо задоволення актуальних потреб людей, а з іншого, – розв'язувати завдання подальшої гуманізації суспільства [7, с. 184], як спрямованість педагогічного процесу на засвоєння дітьми провідних суспільних цінностей, переведення їх на рівень персональних ціннісних пріоритетів. Це надає можливість особистості адекватно поводитися в різних соціумах, в яких відбуваються динамічні зміни синергетичного характеру, накопичувати досвід поведінки в умовах альтернативного вибору [9].

Сутність аксиологічного підходу, на думку В. Сластьоніна, розкривається через систему базових принципів:

– рівноправність філософських поглядів у межах єдиної гуманістичної системи цінностей при збереженні різноманітності їхніх культурних і етнічних особливостей;

– рівнозначність традицій і творчості, визнання необхідності вивчення й використання вчень минулого і можливості духовного відкриття в сьогоденні й майбутньому, взаємозбагачувального діалогу між традиціоналістами й новаторами;

– екзистенціальна рівність людей, соціокультурний прагматизм замість демагогічних суперечок про підстави цінностей, діалог і подвійництво замість месіанства й індиферентності [7, с. 18].

Педагогічний вектор аксиологічного підходу спрямований на створення педагогічних умов для прийняття й прийняття особистістю загальнолюдських і національних цінностей як власних, для перетворення їх на особистісні цінності, на суб'єктивні життєві смисли. На думку О. Сухомлинської, втілення аксиологічного підходу в сучасну практику освітнього закладу, насамперед, передбачає дотримання таких вимог:

1) педагогічна ідеологія повинна будуватись на життєстверджувальному позитивному змісті, а не на критиці й негативі явищ навколишньої світу; 2) педагогічний процес має являти собою цілісне поєднання процесів навчання й виховання, які ґрунтуються на одних підходах та характеризується єдиною стратегією розвитку; 3) систему педагогічних впливів на особистість треба здійснювати не стільки за допомогою використання ідей загальносвітової значущості, перебудови світу, скільки через залучення педагога до внутрішнього світу молодої людини, виявлення ним прагнення зрозуміти її та допомогти зорієнтуватися в існуючій реальності; 4) оскільки для юнацтва велике значення мають цінності молодіжної субкультури, доцільно педагогізувати їх, активно включаючи їх у навчально-виховний процес; 5) під час формування ціннісних орієнтацій індивідуума треба повноцінно використовувати можливості колективу як основного провідника соціальних цінностей і групових норм для осіб, які входять до нього [8, с. 24–27].

На думку Л. В. Моїсєєвої, реалізація аксиологічного підходу в процесі освіти передбачає увагу до внутрішнього світу студентів, їх відношення до придбання принципово важливих для них орієнтацій, від яких залежать основні установки їх діяльності, професійне кредо, образ майбутньої професійної діяльності. Аксиологічний підхід дозволяє звернутися до аксиологічного потенціалу особистості студента, як до складного динамічного інтегрально-особистісного новоутворення, синтезуючого в собі сукупність стійких орієнтацій на базові цінності професії на високому рівні як когнітивного, так і емоційного розвитку і адекватну їм ціннісну поведінку [5].

На основі врахування різних поглядів науковців ми дійшли висновку, що аксиологічний підхід – це своєрідна філософсько-педагогічна стратегія, яка ґрунтується на ідеї пріоритету загальнолюдських цінностей і самоцінності кожної особистості та визначає перспективи подальшого вдосконалення системи освіти й оптимального використання педагогічних ресурсів відповідно до вимог сучасного суспільства. Також встановлено, що в сучасних умовах реформування суспільства особливо актуальним є питання необхідності аксиологічного підходу в професійній підготовці майбутніх фахівців.

Аксиологічний підхід відіграє важливу роль в професійній підготовці майбутніх фахівців, адже професійна освіта – це процес передачі студентам цінностей, які формують їх світогляд, самосвідомість, мотивацію і спрямованість їх навчальної і поза навчальної діяльності, життєдіяльності загалом. Формування майбутнього фахівця неможливо уявити без звернення до цінностей, адже цінності складають змістовну основу професійної освіти, де освітній процес – це передача не будь-якого, а значущого знання, яке має визначену цінність і повинно бути усвідомлене і осмислене особистістю. Професійна освіта повинна створювати умови для аксиологічного самовизначення майбутніх фахівців; необхідно таким чином організувати освітній процес, щоб в його рамках майбутній фахівець міг усвідомити соціальне функціонування цінностей, побачити варіативність цінностей його професійної діяльності, співвіднести їх з нормами культури, дати

рефлексивну оцінку власним ціннісним уявленням і орієнтаціям.

Фундаментальною парадигмою в аксіологічному підході плурилінгвальної освіти виокремлюється «Людина – Культура – Світ (Світи)». Така парадигма змістовно осмислюється за допомогою таких понять як «мовна картина світу», «юніверсум і модули буття людини» та «життєвий світ», які формуються на основі принципу антропоцентричності сучасної освіти. З позицій цієї парадигми, людина пізнає світ «через усвідомлення себе, своєї теоретичної та предметної діяльності в ньому», і це надає їй право «творити у своїй свідомості антропоцентричний порядок речей», який визначає її «духовну сутність, мотиви його вчинків, ієрархію цінностей» [4, с. 6–7]. Важливою для цієї парадигми постає концепція Е. Сепіра, який зазначив, що мова і культура є неподільними, мова «проростає» в культурі і є «обов'язковою запорукою розвитку культури в цілому» [6, с. 223]. Розвиваючи свою думку, Е. Сепір наголошує «культуру можна розуміти як те, що робить і думає певне суспільство. Мова є тим, як думають ... Зрозумілим є те, що зміст мови нерозривно пов'язаний з культурою» [6, с. 194]. Д. Хаймс вважає, що взаємозв'язок мови і культури є двостороннім і взаємозумовленим «Мовні навички частково створюють культурну реальність... Культурні цінності і вірування частково створюють мовну реальність» [11, с. 232–233].

В контексті вищезазначеної парадигми необхідно підкреслити провідне місце мовної картини світу як концептуального відображення національного менталітету та являє собою об'ємне і багатоваріантне поняття, яке має безліч параметрів, що багаторазово перетинаються в різних мовах або відносяться до різних мов. Ця взаємодія завжди протікає в системі певних просторових координат, точкою яких є людина – суб'єкт сприйняття, свідомості, дії та пізнання. Мовна картина світу антропоцентрична за своєю суттю і відбиває не лише образ світу сам по собі, а й фіксує правила орієнтації людини у світі, задає стереотипи сприйняття, адже у мовах відображено накопичений досвід людства, вони виступають «ментальними дзеркалами» національно-культурних цінностей. Отже, завдяки плурилінгвізму, людина виражає і пізнає себе не лише на рівні власної мови, репрезентуючи етнічну самосвідомість, а й на рівні системи мов, що перетворюється у колективне надбання, колективний досвід.

Внутрішнім стержнем культури особистості є система цінностей, яка спрямовує всі форми суспільної діяльності людини та є важливим джерелом безпосередніх мотивів поведінки та виступає соціально-значимим орієнтиром діяльності суб'єктів. Саме ціннісні орієнтації утворюються на основі системи цінностей, які в межах даного суспільства виконують близькі функції, мають єдину систему значень і є найважливішим елементом у структурі особистості [10, с. 528]. Таким чином, система цінностей об'єднує суспільство і особистість, залучаючи її до системи суспільних відносин, а також визначає індивідуальну спрямованість людини, сенс її життя і особливості самоствердження та самореалізації. Так як розвиток особистості залежить від того, які цінності складають основу її світогляду, питанню аксіологічного підходу відводиться значне місце в системі сучасної освіти.

Проте важко сьогодні уявити успішне здійснення формування цінностей без плурилінгвальної компетентності, адже плурилінгвізм – це відповідь на тенденції децентралізованого глобалізованого інформаційного сучасного суспільства, він, на нашу думку, стає важливим і невід'ємним компонентом становлення та розвитку формування цінностей у сучасної молоді. Сьогодні, коли люди стають все більш залежними від можливості якісно і швидко отримувати інформацію, а це в свою чергу актуалізує питання щодо правильного сприйняття цієї інформації та її інтерпретації, від майбутніх фахівців очікується що вони будуть здатні продукувати, отримувати, обробляти, ефективно використовувати інформацію, не маючи перед собою географічних, соціальних, культурних, і особливо мовних бар'єрів. Враховуючи, що компетентність сьогодні визначається як динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [2], під плурилінгвальною компетентністю ми розуміємо потенціал вивчати (самостійно або в процесі навчання) і використовувати мови (більше ніж одну) в різній ступені і для різних цілей; як можливість використовувати мови для цілей комунікації та брати участь у міжкультурному діалозі. Плурилінгвальну компетентність можливо досягти в ході здійснення плурилінгвальної освіти, як частини загальної освіти, яка орієнтована на формування особистості, готової до активної творчої діяльності в полікультурному і багатонаціональному середовищі, яке розвивається, зберігає свою культурну ідентичність та прагне до розуміння інших культур і поважає інші етнічні спільності. Основними завданнями такої освіти вважаються:

- забезпечити сформованість у студентів мовної компетентності;
- формування та розвиток умінь та навичок ефективної взаємодії з представниками різних культур;
- створення умов для інтеграції студентів у культури інших країн;
- формування екологічної та валеологічної культури через текстову основу мов, що вивчаються.

Основні засади плурилінгвальної освіти вже викладені в основних документах Ради Європи з мовної політики та освіти. Так, в документі «Плурилінгвальна освіта в Європі – 50 років міжнародної співпраці (Plurilingual education in Europe 50 years of international co-operation)», зазначено, що діяльність Ради Європи щодо сприяння мовному різноманіттю і вивчення мови в галузі освіти здійснюється в рамках статті 2 Європейської культурної конвенції, яка зобов'язує держави-учасниці до заохочення взаємного викладання та вивчення їх мов [12, с. 6]. Реалізувати на практиці концепцію плурилінгвізму в країнах Європи покликана саме плурилінгвальна освіта, яку фахівці Ради Європи визначають як складне поліфункціональне явище, спосіб навчання, що ставить за мету розширення мовного репертуару кожної особистості за рахунок збільшення кількості мов, якими вона може послуговуватися у житті. Це перша, або рідна мова особи, офіційна чи

державна мова країни проживання, яка класифікується як основна мова навчання в школі, іноземні мови, мови національних меншин і регіональні мови та мови (ім)мігрантів. Ці мови можуть збігатися, а можуть відрізнятися. Багатомовна освіта має на меті опанування європейцями не тільки сукупністю вживаних і загальновиучуваних мов, а і тих, якими послуговуються рідше, і в такий спосіб підкреслює цінність мовного репертуару для кожної особистості. Багатомовна освіта дає змогу забезпечити постійне підвищення рівня мовної компетенції в кількох мовах, використовувати різні мови як засоби навчання, сприяє кращому усвідомленню соціальної і культурної цінності будь-якої з мов, усього європейського лінгвістичного розмаїття та культурного спадку [12, с. 17–36].

Виходячи з вищезазначеного, варто підкреслити, що освітні системи сучасності повинні забезпечити гармонійний розвиток та формування цінностей у студентів за допомогою гармонічного, трансверсального і комплексного підходу, який бере до уваги всі мови та їх відповідні ролі в системі мовного репертуару. Також цей підхід включає в себе заохочення усвідомлення студентів свого існуючого репертуару і потенціал для розвитку та адаптації цих репертуарів до мінливих умов сьогодення. Таким чином плурілінгвальна освіта буде сприяти:

- обізнаності про те, чому і як людина вивчає мови, які вона вибрала;
- обізнаності та можливості використовувати мови при здійсненні професійної діяльності;
- повазі до по інших людей, значення мов і їх різноманіття, незалежно від їх статусу в суспільстві;
- повазі до культур, які втілені в мовах та культурної ідентичності інших людей;
- здатності сприймати і бути посередником щодо відносин, які існують між мовами та культурами;
- глобальному комплексному підходу до вивчення мов у навчальній програмі сучасних систем освіти.

Беручи до уваги, що все більш актуальним стає компетентнісний підхід у освіті, сучасна вища освіта повинна формувати у студентів компетентності XXI століття, до яких зокрема входять спілкування державною мовою і спілкування іноземними мовами та сприяти формуванню всебічно розвиненої, здатної до критичного мислення цілісної особистості, патріота з активною позицією, здатного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя.

Враховуюче вищевикладене, необхідно зазначити, що і плурілінгвальна освіта повинна здійснюватися на основі аксіологічного підходу. Цей підхід реалізується в такій організації навчального процесу, який забезпечує студентам можливість проявити себе як особистість, отримати гармонійний і всебічний розвиток свого соціального статусу, удосконалити свої здібності, формувати свої пізнавальні мотиви як домінуючі в навчальній діяльності. Студент виступає у навчальному процесі як рівноправний суб'єкт з іншими студентами і викладачем. Такий підхід в організації навчального процесу забезпечує формування в студентів позитивних рис характеру: доброзичливості, толерантності, колективізму, активності, працьовитості, вольових якостей тощо. На нашу думку, плурілінгвальна освіта допомагає виховувати повагу, відповідальність, доброту,

справедливість, співчуття, культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому світі, ціннісних орієнтацій, позитивного ставлення до іноземних мов, культур народів, які розмовляють цими мовами.

Отже, впровадження плурілінгвальної освіти як засобу осягнення світу спеціальних знань, прилучення до культури різних народів, діалог різних культур, що сприяє усвідомленню людьми приналежності не тільки до своєї країни, певної цивілізації, а й до загальнопланетарної культурної спільноти – всі ці ідеї плурілінгвальної освіти мають важливе значення для сучасної парадигми освіти. Плурілінгвальна освіта створює умови для розвинених форм спілкування, що забезпечують формування комунікативно-орієнтованого фахівця, здатного до міжкультурної комунікації, тому досить важливим є вивчення можливостей, які відкриваються під час плурілінгвальної освіти. У цьому плані особливу цінність представляє собою вивчення досвіду європейських університетів, які здійснюють плурілінгвальне навчання за принципом розширення кола культур, які вивчаються, із орієнтацією на діалог культур як філософський стрижень освіти і життєвий стиль особи.

Список використаних джерел

1. Асташова Н. А. Концептуальные основы педагогической аксиологии // Педагогика. – М.: Педагогика, 2002. – №8. – С.8–13.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>, п.4. – С.8.
3. Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.ndiuv.org.ua/fulltext.html?id=548>
4. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.
5. Моисеева Л. В. Развитие аксиологического потенциала личности студента-юриста: дис...к.пед.наук:13.00.08. / Л. В. Моисеева. – Оренбург, 1999. – 235 с.
6. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / пер. с англ.; общ. ред. и вступ. ст. А. И. Кибрика / Э. Сепир. – М.: изд. гр. «Прогресс», «Универс», 1993. – 656 с.
7. Сластенин В. А. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Сластенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
8. Сухомлинська О. Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи / О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С.24–27.
9. Ткачова Н. О. Аксіологічний підхід до організації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі: [монографія] / Н. О. Ткачова. – Луганськ: ЛНПУ імені Тараса Шевченка; Х.: Вид-во «Каравела», 2006. – 300 с.
10. Філософія: Навчальний посібник / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, В. П. Розумний та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 1977. – 584 с.
11. Хаймс Д. Х. Два типа лингвистической относительности / Д. Х. Хаймс // Новое в лингвистике. – 1975. – Вып.7. – С.229–298.
12. Plurilingual education in Europe 50 years of international cooperation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/PlurilingualEducation_EN.pdf

References

1. Astashova N. A. Konceptual'nye osnovy pedagogicheskoy aksiologii // Pedagogika. – M.: Pedagogika, 2002. – №8. – S.8–13.
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshhu osvitu» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>, p.4. – S.8.
3. Kremen' V. G. Filosofija osvity XXI stolittja [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://archive.ndiuv.org.ua/fulltext.html?id=548>

4. Maslova V. A. Lingvokul'turologija: Ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij. – M.: Izdatel'skij centr «Akademija», 2001. – 208 s.

5. Moiseeva L. V. Razvitie aksiologicheskogo potentsiala lichnosti studenta-jurista: dis...k.ped.nauk:13.00.08. / L. V. Moiseeva. – Orenburg, 1999. – 235 s.

6. Sepir Je. Izbrannye trudy po jazykoznaniju i kul'turologii / per. s angl.; obshh. red. i vstup. st. A. I. Kibrika / Je. Sepir. – M.: izd. gr. «Progress», «Univers», 1993. – 656 s.

7. Slastenin V. A. Pedagogika: Ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / V. A. Slastenin, I. F. Isaev, E. N. Shijanov; pod red. V. A. Slastenina. – M.: Izdatel'skij centr «Akademija», 2002. – 576 s.

8. Suhomlyns'ka O. Suchasni cinnosti u vyhovanni: problemy, perspektivy / O. Suhomlyns'ka // Shljah osvity. – 1996. – №1. – S.24–27.

9. Tkachova N. O. Aksiologichnyj pidhid do organizacii' pedagogichnogo procesu v zagal'noosvitn'omu navchal'nomu zakladi: [monografija] / N. O. Tkachova. – Lugans'k: LNPU imeni Tarasa Shevchenko; H.: Vyd-vo «Karavela», 2006. – 300 s.

10. Filosofija: Navchal'nyj posibnyk / I. F. Nadol'nyj, V. P. Andrushhenko, I. V. Bojchenko, V. P. Rozumnyj ta in.; Za red. I. F. Nadol'nogo. – K.: Vikar, 1977. – 584 s.

11. Hajms D. H. Dva tipa lingvisticheskoi otositel'nosti / D. H. Hajms // Novoe v lingvistike. – 1975. – Vyp.7. – S.229–298.

12. Plurilingual education in Europe 50 years of international co-operation [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/PlurilingualEducation_EN.pdf

Petrychenko N. S., graduate student, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), petrychenko_natalia@ukr.net

Axiological approach of plurilingual education

The article examines and analyzes the views of different authors on the issue of axiological approach of modern higher education. Also the specificity of plurilingual education for the values system development of the students is revealed, the plurilingual competence as one of the most important skills for the values development is theoretically grounded, the main tasks and objectives of plurilingual education are distinguished.

Keywords: axiology, axiological approach, values system, values, plurilingual education, plurilingual competence.

* * *

УДК 061.237.2

Слівінська А. Ф.,

кандидат філософських наук, доцент
кафедри філософії, Київський Національний
університет культури і мистецтв
(Україна, Київ), alina.slivinska@gmail.com

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ БРИТАНСЬКИХ КЛУБІВ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО–РЕГІОНАЛЬНОЇ СПЕЦИФІКИ КУЛЬТУРИ ПРОСВІТНИЦТВА

Британські клуби формуються в контексті становлення громадянського суспільства, створення публічної сфери під впливом ідей Просвітництва. Початок інституціоналізації англійських клубів відноситься до періоду Реставрації. Після Славної революції вони трансформуються з неформальних добровільних об'єднань з аморфною структурою, відсутністю ustalених норм і правил у формалізовані об'єднання з чіткою організаційною структурою, функціонуванням та моделями поведінки. Вони стають важливим засобом формування і структуризації соціального середовища, «знаходження традицій» нового індустріального суспільства, його форматування в аспекті соціотехнологізації нових спільнот і об'єднань, вільного обміну думками та поширення просвітницьких ідей.

Ключові слова: клуб, британські клуби, англійське Просвітництво, шотландське Просвітництво, Д. Юм, Дж. Локк, Дж. Толанд.

Євроінтеграційна стратегія України потребує реального здійснення інституційних реформ державного управління, управлінської діяльності в її широкому розумінні, включаючи громадські, приватні структури різних рівнів. Клуби, будучи структурними елементами громадянського суспільства, стають осередками

культурного й інтелектуального життя країни, майданчиками для вільного обговорення складних соціокультурних ситуацій, проблем, що потребують нагального вирішення. В клубі, як добровільному об'єднанні людей в локальну спільноту, створюється особливий простір міжособистих, персональних відносин, де задовольняється одна з головних потреб людини – потреба у спілкуванні з духовно близькими людьми, що наповнює смислами їх індивідуальне життя.

На європейських теренах клуби, і в першу чергу в Англії, склалися в процесі становлення модерного суспільства і під впливом просвітницьких ідей, відіграючи суттєву роль у формуванні громадянського суспільства і правової держави. В такому контексті досвід британських клубів, осмислення особливостей їх інституціоналізації та функціонування, розуміння специфіки традицій клубного буття, а особливо їх ролі у конструюванні дієвих механізмів взаємодії органів державної влади та інституцій громадянського суспільства, стає важливим для України з огляду на перспективи її входження в європейську спільноту.

У той же час кардинальний злам світоустрою епохи modernity, криза Євросоюзу, актуалізація євроскептицизму й загострення проблем регіональної і конфесійної ідентичності обумовлює зростання інтересу до Просвітництва, оскільки культурно–цивілізаційна матриця Європи, інтелектуальні проекти перебудови європейського соціуму розроблялися ідеологами цього руху.

У науковій та науково–популярній літературі Великої Британії розглядається історія британських клубів в цілому та окремих відомих лондонських клубів, осмислюється їх роль і значення в соціально–культурному й політичному розвитку країни (Дж. Тимбс, М. Гриффітс, Б. Дарвін, Р. Невілла, П. Фітцджеральд, Дж. Хаттон, З. Ченчеллор, Т. Ескотт, К. Ірвінг, Дж. Тревельян, С. Шенбаум, Е. Уїлсон та ін.).

В художніх творах багатьох британських письменників, які самі були членами клубів, описана клубна атмосфера, механізми функціонування цих соціальних інституцій, принципи клубного життя, моделі поведінки членів різних клубів (Ч. Діккенс, Дж. Свіфт, В. Скотт, Р. Л. Стівенсон, У. М. Теккерей, Г. Фільдинг, Р. Б. Шерідан, Б. Шоу, А. Конан Дойл та ін.).

У виданнях «Британської енциклопедії», «Оксфордського словника», словника «Брокгауза і Ефрона», французькому енциклопедичному словнику Ларуса наявні спеціальні статті, присвячені історії виникнення, особливостям діяльності англійських, шотландських та інших європейських клубів.

Феномен британських клубів розглядається сучасними зарубіжними науковцями в окремих статтях, монографічних дослідженнях, розділах монографій, дотичних до клубної тематики (П. Акройд, Н. Алхазова, М. Блекетт–Орд, О. Вайнштейн, К. Вигузова, П. Кларк, Л. Кройтореску, Д. Макелрой, М. Мікешин, Л. Пікард, Р. Портер, Р. Ольденбург, В. Туєв, Ю. Хабермас, Е. Хобсбаум, П. Хаппл, С. Шапірота ін.).

Щодо українських науковців, то культурно–дозвілєва діяльність європейських клубів є предметом дослідження Т. Белофастової, О. Кравцової, І. Петрової, Л. Поліщук; моделі і принципи клубних культурних практик, причини їх трансформації в постіндустріальному